

NY MUSIK

i samarbete med
Wärenstams

Claude Loyola Allgén

– hundraåringen som inte försvann

Ante luciferum – Missam in Dominica "Epiphania Domini"

- I. Introitus
- II. Kyrie
- III. Gloria
- IV. Lectio
- V. Graduale
- VII. Evangelium
- VIII. Credo
- IX. Offertorium
- X. Sanctus
- XI. Benedictus
- XII. Agnus Dei
- XIII. Communio

Bozzinikvartetten

Clemens Merkel, Alissa Cheung – violin

Stéphanie Bozzini – viola, Isabelle Bozzini – cello

Söndag den 2 oktober 2022, kl. 16.00

Wärenstams, Borås

Claude Loyola Allgén (1920–90) är sannolikt den svenske tonsättare som har skrivit mest musik för kör, möjligtvis kan hans gode vän Sven-Eric Johanson (1919–97) göra honom rangen stridig (och på senare år måhända Sven-David Sandström). Hans enskilt största körverk är *Ante luciferum*.

Originalversionen, som omfattar satserna *Introitus*, *Lectio*, *Graduale*, *Alleluia*, *Evangelium*, *Offertorium* och *Communio*, är daterad Holmiae, S. Silvestri I, a.D. 1952. Mässan fullbordades alltså den 31 december -52, ett av många allgénverk som avslutats under jul- och nyårshelgerna. När den utökade versionen färdigställdes vet vi inte, men sats VIII, *Credo*, är i skissböckerna daterad den 12 nov 1957. Vissa revisioner har gjorts därefter, framför allt av *Agnus Dei*-satsen.

Musiken är i varierande grad en-, två-, tre- eller fyrstämmig, mestadels det senare, medan sats VI, *Alleluia*, utmärker sig genom att vara femstämmig, varför den inte inkluderats här. *Alleluia* är för övrigt komponerad i fem ”tonarter” samtidigt – hypomixolydisk, lydisk, jonisk, eolisk och frygisk kyrkoton.

Samtliga satser finns bevarade i tonsättarens skissböcker. Där kan man konstatera att de sju ursprungliga satserna, som ofta hos Allgén, helt saknar dynamiska anvisningar – av allt att döma var dynamiken i någon mening utanverk och hörde inte till själva kompositionen –, medan de inkluderats i de senare tillkomna. Däremot är dessa anvisningar knapphändiga, ibland alltför knapphändiga för att man skall kunna sluta sig till tonsättarens avsikt. Visst finns här kraftfulla liksom dynamiskt varierade avsnitt, men huvudintrycket är nog ändå en relativt lågmäld musik – intensiv men lågmäld.

The image shows a musical score for the Credo section of the mass. It consists of two staves of music. The top staff is a vocal line with lyrics: "ge et il - lu - mi - na re, Ie - ru - sa - lem: qui - a glo - ri - a Do - mi - ni su - per - te or -". The bottom staff is a piano accompaniment with lyrics: "lu - mi - na - re, Ie - ru - sa - lem: qui - a glo - ri - a Do - mi - ni su - per - te or -". The music is written in a complex, multi-measure style with various rhythmic values and accidentals.

I noterat tempo tar hela verket lite drygt en timma. Därmed torde det väl vara det enskilt största svenska körverket. Om vi jämför med Allgéns generationskamrater, så är Sven-Eric Johansons vokalsymfoni, *Duinoelegi nr. 7* (1954), som i decennier betraktades som gigantisk och omöjlig att sjunga, lite drygt en tredjedel, medan Sven-Erik Bäckes (1919–94) samlade motetter, alltså en rad enskilda verk tillkomna mellan 1946 och 1981, är av ungefär samma längd.

Den ursprungliga versionen omfattar 31 sidor, jämfört med den senares 60. För denna får man idag betala 582 kronor. Den förra försökte Allgén, sannolikt i mitten av 60-talet, enligt noteringar på ett av hans egna exemplar, att avyttra: "Selling price: 395:00 kr." Det motsvarar ungefär 4.000 kronor i dagens penningvärde. Många av hans egna partiturlinor innehåller liknande noteringar. Han försökte uppenbarligen dryga ut kassan, sannolikt utan större framgång.

På ett exemplar av slutversionen kan man läsa att Claude G netay den 12 dec. 1965 erhållit en kopia "f r evtl. publicering hos 'Musik. Konstf r.' 1966". Därav blev naturligtvis intet.

På en rad l sa men prydligt maskinskrivna lappar kan man också läsa om de frukt-l sa försöken att f a verket framfört:

Samtal med Dir. Castegren 21/XI 1961 ang. framförande av denna
M ssa i Sv.Radio:

Kan ej placeras under säsongen 1961-62, alltså ej före 1 juli 1962.

Därefter vill man gärna göra ett försök. Evtl. uppföras emellertid endast vissa satser /kanske med instrumentalt stöd - blåsare? - el. nykomponerade mellanspel./

Ackompanjerande-alternerande instrumentalensemble: flöjt, block-flöjt, oboe, engelskt horn, 2 fagotter, 2 horn, trumpet (h gi F), 2 basuner, viola, violoncell, orgel, harpa (med tillägg i blyerts: Hambraeus: högst 4 ackompanjemangsinstrument)

Lidholm/ tel. 20 juni -62/: ej under säsongen 1962-63. Kan inlämnas till Sv.R. f r nästa säsong/ i god tid: julen 1962!/
Evtl. bearbetning: uppluckra polyfonien/ pauser!/: inför instrumentaltst d!

Direktiv:

1. följ sångstämmor

2. ytterligare stämmor:

a/ tematiska dito

b/ frikontrapunktiska dito

3. homofont (ackordiskt) ackompanjement

Av en lapp framgår slutligen att Allgén den 1 nov. 1962 kontaktat Dr. Bengt Hambræus och föreslagit att mässan skall presenteras i ”Musikalisk kvällsstudio”:

stoff: a) Ante luciferum Mässa a cappella, vissa satser (evtl.: ordinarie?)

evtl. med instrumentalstöd (interpret: Radiokören?)

b) + samtal om sakral kyrkomusik (gregoriansk - frikomponerad)

Vi kan alltså konstatera att Allgén inte var främmande för att – på samma sätt som skedde redan på medeltiden – låta sångarna understödjas av instrument. Han hade heller inget emot att hans körmusik – såsom här – framförs i transkription för stråkkvartett.

The image shows a musical score for three voices and instruments. The lyrics are: "Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son. Chris-te, e-Le-i-son." The score is written on three staves with various musical notations including notes, rests, and dynamic markings.

Ante luciferum är tänkt att sjungas på trettondedag jul, vilket kan utläsas av vad som följer på själva titeln: Missan in Dominica ”Epiphania Domini”.

Om någon händelsevis skulle drabbas av sinistra associationer kan vi konstatera att titeln *Ante luciferum* bokstavligen betyder ”Före morgonstjärnan” och är hämtad från den inledande antifonen vid trettondagens vesper: ”Född före morgonstjärnan, före tidens början, har Herren, vår Frälsare, i dag uppenbarats för världen.”

Med tack till:

Tore G. Wärenstams stiftelse

Sparbanksstiftelsen
Sjuhärad

